Tekst en foto's Ina en Ruud Metselaar – www.comomeerinfo.nl

De abdij van S. Pietro in Vallate

Vlak bij de drukke straatweg SS 38, maar vandaar toch onzichtbaar, ligt verborgen als een echte schat, de ruïne van de abdij van S. Pietro in Vallate. Om er te komen slaat u ongeveer 2 km oostelijk van Rogolo af naar Piagno. In 1893 schreef Guglielmo Felice Damiani, een bekend dichter uit Morbegno: "Op een hoogte boven het gehucht Piagno vertoont zich aan de reiziger een lage klokkentoren in verval en wat ruïnes, zwart geworden door de tijd. Een slecht begaanbaar voetpad, op enkele plaatsen uitgehouwen in de rotsen, dat ongeveer honderd meter omhoog loopt vanaf de via Valeriana, brengt ons naar de overblijfselen die oprijzen boven de hoogvlakte op een schilderachtige plek. De toren, het koor en een deel van de zuidelijke kerkmuur is wat er resteert van de oude abdij".

S. Pietro in Vallate, zuidgevel

---

[*] Verzoeken om toezending per email aan: r.metselaar@comomeerinfo.nl

Deze woorden klinken wellicht weinig bemoedigend voor een bezoek, maar toch is het beslist de moeite waard even van de grote weg af te wijken. Met de auto rijdt u een paar honderd meter omhoog tot in Piagno, een boerendorpje waar de tijd lijkt te hebben stil gestaan. Hier moet u de auto achterlaten en over een tegenwoordig uitstekend begaanbare weg ca. 70 m omhoog lopen (een kwartiertje) naar de plaats waar in het jaar 1078 het kerkje werd gebouwd naast een klein klooster voor de Cluniacenser monniken.
Al in 1204 werd het verbonden met de priorij van Piona. Over de geschiedenis en het verval van het klooster is niets bekend, maar het schijnt dat het al in het midden van de 14^{e} eeuw werd verlaten.
Wat er nog rest is de klokkentoren met een vierkant grondplan en piramidevormig dak. De toren heeft vier biforen d.w.z. door een zuiltje in tweeën verdeelde openingen, maar de klokken daarachter ontbreken, waardoor je eerder het gevoel krijgt met een militaire uitkijktoren van doen te hebben dan met een kerktoren.
Naast de toren zien we een halfcirkelvormige apsis, die duidelijk lager is dan het schip. De apsis, opgebouwd uit locale natuursteen, is van een grote elegantie. Vier smalle halfzuilen verdelen het vlak in vijf delen met daarin drie smalle boogvensters, die het geheel een grote expressiviteit geven. Het fries heeft een zeer bijzondere, eenvoudige decoratie bestaande uit twee rijen met een zigzag vorm en daaronder een rij met een zaagtand. Die zaagtandvorm wordt herhaald in twee rijen op de sokkel.

Links: apsis en toren
Rechts: detail apsis

De enig overgebleven muur, aan de zuidkant, is opgebouwd uit onregelmatig gevormde stenen met daarin een deuropening met architraaf, waarboven een boog. Naast de opening rest nog een klein stukje muur dat grensde aan het lokaal waar de monniken woonden.
Aan de binnenzijde van de kerk is weinig te zien, maar het toont wel hoe klein het gebouw was. Met inbegrip van de apsis was het kerkje slechts 20 m lang, terwijl de breedte van het schip 5 m bedraagt. In feite hebben we het over het hoofdschip, want de boog onder de klokkentoren

behoorde bij een zijbeuk die slechts 2,7 m breed was en waarvan de zijmuur en de apsis geheel verdwenen zijn. Waarschijnlijk was dit een ruimte op zich die als kapel diende.
De abdij is een typisch voorbeeld van Lombardijs-Romaanse architectuur, zoals we die ook aantreffen bij bijvoorbeeld het kerkje van S. Fedelino aan het lago di Mezzola.
Bij opgravingen in 1978 zijn talloze voorwerpen gevonden, zoals riemgespen, loden projectielen voor kruisbogen, messen, vorken, lepels, vele terracotta stukken van borden en potten en munten uit het hertogdom Milaan, de Republiek Venetië, de Pauselijke Staat, Frankrijk, Spanje en de liga van de Grigioni. Daarnaast zijn er enkele graven gevonden.
De abdij is een bezoek zeker waard – u zult worden getroffen door de rust van de omgeving met kastanjebomen en acacia's.

Piagno zelf, met ca. 380 inwoners, heeft weinig te bieden. Naast het kleine kerkhof staat de kerk van de heiligen S. Gervasio en Protasio, reeds genoemd in documenten uit de 16^{e} eeuw.

Het kerkje ligt vlak bij de doorgaande weg, maar toch in een zeer landelijke omgeving. Een boer met de traditionele draagmand (de "gerla")